

Sygn. akt II UK 174/16

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku G. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 lutego 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 15 września 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawczyni G. K. na rzecz strony pozwanej 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 15 września 2015 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G. z 2 grudnia 2014 r. i oddalił odwołanie wnioskodawczyni G. K. od decyzji pozwanego z 7 czerwca 2013 r., którą odmówiono jej prawa do emerytury wobec braku 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Spór dotyczył zatrudnienia na stanowisku laboranta w J.. Sąd Okręgowy uwzględniając odwołanie stwierdził, że wnioskodawczyni wykonywała pracę laboranta przy kontroli międzyoperacyjnej oraz kontroli jakości produkcji na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w dziale IV, poz. 19 i 40, wykazu A do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego

pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, świadczyła zatem pracę w szczególnych warunkach z działu XIV, poz. 24 tego wykazu. Sąd Apelacyjny ustalił i ocenił, że wnioskodawczyni będąc zatrudniona w spornych okresach na stanowisku laboranta, swojej pracy nie wykonywała bezpośrednio na oddziałach, w których wykonywana była praca w warunkach szczególnych, czyli przy przetwórstwie ropy naftowej. Pracę świadczyła cały czas w laboratorium. Nie bywała w ogóle w wydziałach produkcyjnych, gdyż próbki były dostarczane do laboratorium przez innych pracowników bądź z wydziałów produkcyjnych. Postępowanie wykazało, iż charakter pracy ubezpieczonej nie pozwala na stwierdzenie, iż dokonywała kontroli jakości na oddziale w którym jako podstawowe wykonywane są czynności uznawane za prace w szczególnych warunkach.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na podstawę przesądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. z uwagi na istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości. W uzasadnieniu podano, że dokonana w sprawie wykładnia przepisów z poz. 24 działu XIV wykazu A w związku z § 1 ust. 1 w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. jest nieprawidłowa. Błędnie przyjęto ograniczenie pracy laboranta w szczególnych warunkach tylko do czynności wykonywanych bezpośrednio przy stanowiskach produkcyjnych. Interpretacja powinna być zgodna z art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, dlatego regułą wykładni winno być spojrzenie na zapis określający dane stanowisko pracy w kontekście rzeczywistej szkodliwości wykonywanych czynności dla pracownika (w przypadku skarżącej nie ulega wątpliwości, iż szkodliwość ta była bardzo duża). Nie sposób przyjąć, aby zasadnym było uznanie za kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji jedynie czynności wykonywanych bezpośrednio przy stanowiskach produkcyjnych, „jeśli pomimo wykonywania pracy w zakresie kontroli operacyjnej i kontroli jakości produkcji w wydzielonym pomieszczeniu (laboratorium), skarżąca miała stały i bezpośredni kontakt z szkodliwymi substancjami na stanowiskach produkcji na oddziałach i wydziałach”. Stanowisko powódki znajduje również potwierdzenie w wykładni celowościowej zapisu poz. 24 działu XIV wykazu A. Wątpliwości co do prawidłowości wykładni dokonanej przez Sąd Apelacyjny są zasadne i poważne,

tym bardziej, iż dokonana przez Sąd interpretacja jest sprzeczna z powszechnie przyjętymi regułami wykładni przepisów prawa.

Skarżąca ma świadomość istnienia orzecznictwa Sądu Najwyższego akceptującego stanowisko Sądu drugiej instancji wyrażone w niniejszej sprawie (tak: I UK 316/13, wyrok z 13 lutego 2014 r. czy I UK 226/14, wyrok z 28 stycznia 2015 r.). Nie jest to stanowisko wiążące w wykładni prawa. Orzeczenia te zapadły w sytuacji faktycznej odmiennej niż objęta niniejszą sprawą (w szczególności w zakresie szczegółowych obowiązków osób wykonujących pracę w zakresie kontroli międzyoperacyjnej czy kontroli jakości produkcji). Zwrócić należy w tym kontekście także uwagę na wyrok z 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, akcentujący raczej bezpośredniość narażenia na działanie szkodliwych substancji produkowanych na oddziałach i wydzielach (co miało miejsce w niniejszej sprawie), niż konieczność wykonywania pracy polegającej na kontroli międzyoperacyjnej czy czynności kontroli jakości produkcji bezpośrednio przy stanowiskach produkcyjnych.

Pozwany wniosł o nieprzyjęcie skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Odwołuje się do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., jednak przedmiotem jej zainteresowania nie jest ocena zastosowania prawa w konkretnej sprawie skarżącej. Jest to domena podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 k.p.c.). Może być też zakwestionowane w podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. argumentacją, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec nie budzącego wątpliwości naruszenia prawa. Do tej podstawy przedsądu wniosek nie odwołuje się i nie twierdzi, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Na etapie przedsądu nie ocenia się też podstaw kasacyjnych. Podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Podstawy kasacyjne stanowią odrębny element skargi i dlatego nie zastępują podstaw przedsądu ani ich uzasadnienia. Oznacza to, że skarżąca we wniosku powinna samodzielnie wskazać i wykazać podstawę przedsądu.

W przypadku podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. w centrum zainteresowania jest tylko sam przepis ze względu na kwalifikowaną potrzebę jego wykładni, wynikającą z poważnych wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie sądów. Wniosek natomiast zestawia kilka przepisów (poz. 24, dział XIV, wykaz A w związku z § 1 ust. 1 w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej) i przedstawia określony kazus – taki jak sytuacja skarżącej – z twierdzeniem o błędnej wykładni i stosowaniu prawa. Skarżąca stwierdza, że nieuprawnione jest ograniczenie możliwości uznania pracy polegającej na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji jedynie do czynności wykonywanych bezpośrednio przy stanowiskach produkcyjnych, bo nie znajduje uzasadnienia w treści przepisu (w/w). Zgodnie z literalnym brzmieniem odnosi się on bowiem do zadań obejmujących kontrolę procesów produkcyjnych, które to procesy (a nie czynności osoby dokonującej kontroli) odbywają się na oddziałach i wydziałach, na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Skarżąca podważa wykładnię przyjmowaną w orzeczeniach Sądów, dotyczącą przepisu z działu XIV, poz. 24, wykaz A do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., która generalnie w odniesieniu do stanowisk laborantów w różnych zakładach (branżach) wymaga aby praca ta była wykonywana w bezpośrednim narażeniu na warunki szkodliwe, tak jak dla pracowników wykonujących prace podstawowe w szczególnych warunkach. Taka wykładnia wynika z wyroku Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2011 r., III UK 3/11, wskazanego przez ZUS w apelacji i powołanego przez Sąd Apelacyjny w tej sprawie, który odnosi się do pracy laboranta w J..

Jest też szereg innych (ostatnich), zgodnych orzeczeń Sądu Najwyższego, które przyjmują i potwierdzają w przypadku regulacji z poz. 24, dział XIV, że warunkiem jest bezpośrednia praca laboranta na oddziałach i wydziałach, na których jako podstawowe wykonywane są prace w szczególnych warunkach (zob. wyroki z 2 lipca 2015 r., III UK 206/14, z 28 stycznia 2015 r., I UK 226/14, z 22 stycznia 2015 r., III UK 77/14, z 13 listopada 2014 r., I UK 122/14, z 12 stycznia 2013 r., I UK 452/12, z 19 kwietnia 2012 r., II UK 190/11, a także postanowienia

z 25 maja 2016 r., III UK 198/15, z 14 maja 2015 r., III UK 2/15, z 3 grudnia 2014 r., III UK 97/14, z 9 lipca 2013 r., III UK 5/13).

Wielość zgodnych orzeczeń Sądu Najwyższego uprawnia stwierdzenie, że nie ma potrzeby wykładni przepisu z działu XIV, poz. 24, wykaz A do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w odniesieniu do pracy laboranta. Nie ma rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W przeciwnym razie niejako z urzędu kwestia wykładni zostałaby rozpoznana przez skład powiększony ze względu na potrzebę ujenolicenia stosowania prawa. Należy też mieć na uwadze, że sprawy wymagają indywidualnych ustaleń oraz ocen, jako że chodzi o różne zakłady produkcyjne i niektóre stanowiska laborantów były wymienione bezpośrednio w zarządzeniu resortowym – Zarządzeniu Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

Reasumując, powyższej, negatywnej oceny wniosku, nie zmieniają trzy orzeczenia Sądu Najwyższego podane w uzasadnieniu wniosku (sprawy o sygn. I UK 316/13, I UK 226/14, III UK 62/07). Potwierdzają, że wykładnia przepisu nie jest rozbieżna bo mieści się w granicach dopuszczalnej i uprawnionej wykładni prawa, która odnosi się do sytuacji w indywidualnych sprawach. Uzasadnione jest więc stwierdzenie, że nie spełnia się podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.